

УДК 377.8:378.4(477.83-25)''1907/1923''

ПЕДАГОГІЧНИЙ СЕМІНАРІЙ ЯК НАУКОВО-ДИДАКТИЧНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ (1907–1921)

Теодор Лещак

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Дорошенка, 41, 79000 Львів, Україна*

Педагогічний Семінарій створено 1907 року як окремий підрозділ філософського факультету Львівського університету. Ця науково-навчальна одиниця користувалася значною фінансовою, науковою, організаційною і дидактичною автономією. Засновником і незмінним керівником Педагогічного Семінарію аж до своєї смерті був доцент університету Болеслав Маньковський (1852–1921). Одним із найважливіших напрямків діяльності закладу стало проходження його слухачами педагогічної практики у середніх навчальних закладах міста Львова.

Ключові слова: Педагогічний Семінарій, Львівський університет, педагогічна підготовка, педевтологія, студентська педагогічна практика.

Актуальні професійні вимоги до майбутніх учителів спонукають ґрунтовніше вивчати віковий досвід академічних шкіл України. Не становить винятку і шлях, який пройшла теоретична і практична педагогіка у стінах Львівського університету – одного з найстаріших у нашій країні.

Питання учительської підготовки на базі Львівського університету не можна вважати такими, що привертають до себе значну увагу дослідників історії вітчизняного шкільництва і педевтології. Окремі аспекти львівської вищої педагогічної освіти висвітлені в наукових працях українських (М. Барна, В. Благий, Т. Завгородня, Б. Ступарик) і більшою мірою польських (Г. Барич, Б. Лучинська, Ч. Майорек, А. Мейсснер, Й. Мьонсо, В. Оконь, Й. Ходаковська, К. Шмид, В. Шулякевич) дослідників. Однак питання функціонування Педагогічного Семінарію потребують глибшого вивчення і аналізу, оскільки дають змогу охарактеризувати один із найбільш продуктивних періодів учительської підготовки у Львівському університеті австрійської та австро-угорської доби. Цінною джерельною базою для такої характеристики є численні документи цього структурного підрозділу, що збереглися в архівних фондах Львівського університету.

Педагогічний Семінарій був заснований стараннями її інтелектуального натхненника і незмінного керівника Болеслава Маньковського (1852–1921) – доцента, а згодом професора Львівського університету, організатора студентського наукового і педагогічного життя. Створення першого в структурі Львівського університету окремого педагогічного підрозділу було очікуваним із середини XIX століття і стало реалізацією прагнень професора Євсевія Черкавського та його учнів, одним із яких і був керівник закладу. Педагогічний Семінарій не здобув статусу кафедри педагогіки як окремої структурної одиниці у складі філософського факультету, однак став автономним підрозділом в організаційному, фінансовому, програмному, науковому і кадровому відношеннях. Заклад було створено за рішенням Сенату Львівського університету за поданням декана філософського факультету, на що отримано згоду Галицького намісництва і Краєвої шкільної ради у Львові [1, спр. 575].

Приготування до забезпечення відповідних умов для функціонування підрозділу тривали довго і вимагали подолання численних внутрішніх і зовнішніх труднощів. Педагогіка у Львівському університеті через століття після запровадження перших навчальних курсів продовжувала зберігати непевний організаційний статус як академічна дисципліна. Для більшості науковців педагогіка залишалася однією з численних дисциплін філософського циклу, пов'язаною з вивченням етики, психології, історії культури і суспільної думки. І лише окремі викладачі філософського факультету сприймали педагогіку як окрему самодостатню науку про виховання і навчання людини.

Вирішальне значення для утвердження педагогіки як академічної дисципліни у Львівському університеті з початку XIX століття мали лекційні курси таких знаних і авторитетних викладачів, як Вацлав Фойгт, Ігнаці Поллак, Григорій Яхимович, Франц Амтманн, Євсей Черкавський, а також учнів і послідовників Євсевія Черкавського – Александра Скурського, Антонія Даниша, Болеслава Маньковського. Саме Болеслав Маньковський став найактивнішим реалізатором системних ідей свого вчителя, спрямованих на організацію окремого структурного підрозділу, який мав би на меті практичну підготовку студентів до майбутньої учительської діяльності.

Створення Педагогічного Семінарію зменшило залежність лекційних курсів з педагогіки, дидактики і виховання від позиції деканату і ректорату щодо кількості годин, присвячених вивченню відповідних дисциплін, а також щодо змісту і проблематики цих курсів. Новий підрозділ проводив діяльність відповідно до власного статуту, який окреслював змістову, організаційну, економічну, наукову і дидактичну суверенність закладу.

Насамперед фундація закладу вимагала відповідного фінансово-матеріального забезпечення. Підрозділ отримав будівлю за адресою вул. Длугоша 7 (нині вул. Кирила і Мефодія). Також було отримано кошти на заснування педагогічно-психологічної бібліотеки і заробітну платню для співробітників Педагогічного Семінарію. На підставі рескрипту Міністерства віровизнань і освіти від 16 березня 1910 року було затверджено додаток до звичайної дотації для підрозділу в розмірі 600 корон. Ці кошти були призначені для закупівлі науково-педагогічної літератури. Основна дотація також зростала. Якщо у 1907–1909 роках вона становила 200 корон, то у 1912 році її було збільшено до 400 корон [1, спр. 591, арк. 13, 21, 26].

У 1914–1917 роках, зважаючи на воєнні події, діяльність Педагогічного Семінарію була суттєво обмежена, зрештою, як і інших структурних підрозділів Львівського університету. Проявлялося таке обмеження, насамперед, у різкому зниженні рівня фінансового забезпечення його функціонування, яке від початку світової війни не перевищувало 100 корон на рік. Лише 1917 року завдяки старанням ректора університету, професора Казимира Твардовського було збільшено дотацію. Тож у першому кварталі поточного року підрозділ отримав 140 корон. Загалом з початку 1913 року до кінця першого кварталу 1917 року Педагогічний семінарій отримав 1230 корон. Зважаючи на інфляцію у воєнні роки, кошти були мізерними [1, спр. 591, арк. 41].

Принципи і мета діяльності, а також науково-дидактичні підстави функціонування Педагогічного Семінарію були затверджені у статуті цього підрозділу. Його проект був вироблений за активної участі Болеслава Маньковського і затверджений Радою професорів філософського факультету. У первісному вигляді, згідно з рукописом автора, цей документ зберігав чинність до 1924 року, тобто до часу зміни форм педагогічної підготовки у Львівському університеті.

Згідно зі статутом, завданням Педагогічного Семінарію визначалася підготовка його учасників до самостійних досліджень на педагогічній ниві й набуття практичного досвіду учительської праці. Керівником закладу мав стати доцент педагогіки, якому Міністерство віровизнань і освіти доручить читати лекції з цієї навчальної дисципліни у Львівському університеті. З 1904 року ці функції виконував Болеслав Маньковський. Згідно з міністерською постановою, як приватний доцент педагогіки і одночасно директор Бібліотеки університету, він повинен був читати лекції з історії педагогіки і проводити практичні заняття з дидактики, спочатку в обсязі 3 годин, а згодом 4 годин на тиждень [1, спр. 1154]. Ці заняття відбувалися головню для студентів філософського факультету, а також теологічного факультету, які

прагнули здобути учительський фах (йдеться насамперед про майбутніх катехитів середніх шкіл). Зауважимо, що на теологічному факультеті відбувалися власні лекційні заняття з педагогіки, які проводили викладачі теологічного факультету окремо українською і польською мовами, а також читався лекційний курс катехитики і методики (лише польською мовою).

Слухачем закладу міг стати кожен студент Львівського університету на підставі успішно складеного колоквиуму з педагогіки. До першорядних обов'язків слухачів Педагогічного Семінарію належала систематична присутність на лекційних і активність на практичних заняттях (конверсаторіях і вправах). Обов'язковою була участь і в інших навчальних заняттях, визначених керівником закладу. Керівник закладу мав право дозволити охочим стороннім особам бути присутніми на заняттях, якщо це не призводило до дезорганізації навчального процесу.

За належним виконанням обов'язків особисто стежив керівник Семінарію. Також у статуті було зафіксовано, що “занедбання обов'язків, попри зауваження керівника, чи недотримання його вказівок, що стосуються виконання навчальних програм Семінарію, може стати підставою для відрахування слухача Семінарію”. Практичні заняття у Педагогічному Семінарію відбувалися щотижня згідно з розкладом у передбаченому обсязі годин, були безкоштовними і доступними для усіх зацікавлених [1, спр. 591, арк. 13].

Програма педагогічних студій і дидактичні засади семінарійних занять базувалися на поширеній у тодішній вищій школі методиці – читанні і наступному обговоренню науково-педагогічних праць, рекомендованих керівником Семінарію. Крім цього, до студентських обов'язків належало самостійне опрацювання історико-педагогічних тем, а також тогочасних проблем організації освіти і шкільництва, методики викладання окремих шкільних дисциплін та подання цих опрацювань у вигляді рефератів і рецензій. Слухачі закладу виголошували підготовлені опрацювання на визначених заняттях, після чого студенти обговорювали їхній зміст, аналізували і дискутували. Результати обговорення спонукали до формулювання висновків і слугували формуванню в студентів наукових педагогічних поглядів. Згідно з рекомендаціями Болеслава Маньковського, вони презентували у кожному семестрі опрацювання двох педагогічних та історико-педагогічних праць. Рецензував і оцінював студентські реферати керівник закладу [1, спр. 532].

Суттєвою складовою підготовки майбутніх учителів у Педагогічному Семінарію була студентська педагогічна практика у середніх навчальних закладах. Школи для проведення практики обирав керівник закладу в

погодженні з адміністрацією Краєвої шкільної ради у Львові. Обов'язкова програма педагогічної практики передбачала присутність на кількох шкільних уроках і проведення принаймні одного пробного уроку протягом одного академічного семестру. Педагогічну практику проходили студенти 4-го курсу філософського факультету тих напрямків, які передбачали потребу учительської підготовки.

Щороку слухачі Семінарію готували звіт з проходження педагогічної практики у середній школі відповідно до визначених вимог, які стосувалися інформації про школу, що була базою для практики, а також набутих дидактичних умінь. Студенти, які “найбільше вирізнялися своєю сумлінністю”, наприкінці півріччя могли розраховувати на так звану “ренумерацію” – фінансові виплати від Міністерства віровизнань і освіти. Керівник закладу відповідно готував щорічний науковий, дидактичний і фінансовий звіт, який подавав на розгляд ради філософського факультету [1, спр. 591, арк. 13, 17].

У межах теоретичних занять слухачі Педагогічного Семінарію повинні були скласти протягом кожного року принаймні два письмові колоквіуми. Кожен колоквіум становив рецензію на подані керівником позиції наукової літератури з історії освіти і виховання. Рекомендовані праці стосувалися насамперед європейських, зокрема польських, представників педагогічної і суспільної думки епохи Відродження і Просвітництва.

Важливе місце посідали також опрацювання вибраних питань новітньої науково-педагогічної літератури. Ці опрацювання становили інтерпретації кількох позицій педагогічних праць XIX століття неогуманістичної доби, підручників на підставі гербартіанської концепції та розмаїтих німецьких і австрійських постгербартіанських дидактичних досліджень (В. Рейн, Т. Ціллер, О. Вілльман, Ф. Шварц, О. Руле, П. Рудольф, Е. Шмідт, В. Шиллінг, Ф. Регенер та ін.) [1, спр. 532].

Болеслав Маньковський зазвичай формулював три–п'ять базових проблем щодо змісту пропонованих педагогічних і дидактичних праць, а слухачі повинні були ці проблеми розглянути, розвинути і проаналізувати. Студентські опрацювання мали реферативний характер і містили декілька сторінок тексту, в якому поряд зі звичайним описом змісту прочитаних праць були тезові конспективні виклади й аналітичні рецензії, а іноді також і самостійні критичні погляди на певну проблему. Наприклад, у 1916 році слухачі Педагогічного Семінарію повинні були опрацювати сформульовані керівником закладу проблеми на підставі праці Ф. Регенера “Нарис загальної дидактики”. У першому семестрі студентам було запропоновано дати розгорнуті відповіді на такі запитання:

- Яку освіту називають матеріальною, а яку формальною?
- Які засоби зумовлюють в учнів непідробне зацікавлення навчанням?
- Яке виховне значення школи?
- Яким чином досягається зосередженість у навчанні?

Натомість у другому семестрі слухачі на підставі того ж тексту повинні були аргументовано відповісти на такі запитання:

- Які методи наукового викладу перелічує Ф. Регенер?
- Які методи навчання подає автор?
- Які визначає формальні ступені навчання?

Аналіз збережених студентських опрацювань свідчить, що в кожному окремому випадку це був ретельний, хоча й часто скорочений виклад пропонованих дидактичних проблем на підставі певної науково-педагогічної праці. Помітне також вдале спрямування зусиль слухачів закладу на дидактичні й методичні міркування, що становили відповіді на сформульовані керівником запитання. Ці міркування стосувалися головно цілей і змісту освіти, а також методів та засобів навчання. Зазначимо, що у 1916 році, з огляду на воєнний час, у заняттях Педагогічного Семінарію брало активну участь лише 23 особи [1, спр. 532].

Значну увагу керівник закладу Болеслав Маньковський приділяв нагляду за педагогічною практикою студентів. Із самого початку існування закладу був налагоджений і ретельно дотримуваний порядок співпраці університету, Педагогічного Семінарію та Краєвої шкільної ради з приводу “передучительської” практики. Особливе ставлення до організації студентської педагогічної практики виявлялося насамперед у відборі найкращих шкіл для її проведення, опіці вчителів і директорів над студентами тощо.

На прохання Педагогічного Семінарію і за посередництвом декана філософського факультету Краєва шкільна рада зверталася до керівництва обраних для учительської практики львівських шкіл за згодою на її проведення. Протягом часу функціонування закладу співробітництво у справі студентської педагогічної практики було налагоджене з дев'ятьма львівськими середніми школами з найкращим, на думку Болеслава Маньковського, реноме. До цієї когорти належали гімназії II, III, IV, VI, VII, Реальна школа I, Виділова школа ім. Сташіца і Жіночий ліцей ім. Королеви Ядвіги. Згідно зі збереженими архівними документами, у 1908/09 навчальному році на першу педагогічну практику було скеровано 22 слухачі закладу, студентів різних напрямків філософського факультету четвертого року навчання. Архівні документи зберегли імена перших практикантів. Ними були, зокрема, Мечислав Сіцінський (класична філологія), Андрій

Сковронек (полоністика), Зенон Александрович (полоністика), Дмитро Івашкевич (класична філологія), Тадеуш Гаєвський (полоністика), Станіслав Клапущак (германістика), Владислав Ангеляк (класична філологія), Андрій Гагатка (германіст), Фрідель Корн (математика і фізика), Міхал Каньчик (філософія і філологія), Болеслав Якубовський (полоністика), Тадеуш Тенчеровський (математика і геометрія), Теофіла Єрихувна (полоністика і германістика) [5, Арк. 2-3].

На підставі, на жаль, не повністю збереженої документації Педагогічної Семінарії можна визначити лише орієнтовну кількість студентів, які проходили педагогічну практику протягом 1907–1921 років, а саме – близько 300. Були це головно студенти Львівського університету, хоча Педагогічна Семінарія також користувалася зацікавленням з боку нещодавніх випускників університету та інших навчальних закладів, що прагнули здобути практичні навички учительської праці [1, спр. 592, арк. 3, 4, 6, 19, 28, 33].

Проходження і оцінювання шкільної практики слухачів Педагогічного Семінарію відбувалося дуже ретельно. Однією з базових вимог до організації практики було недопущення дезорганізації навчального процесу в школі, дотримання визначеного у закладі порядку і дисципліни. Практикантів скеровували на педагогічну практику згідно зі списком студентів, який узгоджували заздалегідь і затверджували відповідні органи освітньої влади. Траплялися також особливі випадки, які вимагали індивідуального скерування. Це стосувалося, зокрема, клопотання з приводу надання дозволу на проходження практики у чоловічих гімназіях та учительських семінаріях надзвичайній студентці психології і педагогіки четвертого року навчання Марії Шатрух. Болеслав Маньковський був змушений звернутися з відповідним проханням до Краєвої шкільної ради, оскільки відповідно до міністерських інструкцій такого права ця студентка не мала. У своєму обґрунтуванні керівник закладу акцентував на потребі практичного пізнання методів навчання психології і педагогіки, звертаючи увагу на те, що студентка „є дорослою жінкою (27 років) і ставиться до справи серйозно, тож не буде сприяти дезорганізації навчання учнів” [1, спр. 18, 592, Арк. 19]. Цей випадок яскраво ілюструє режим функціонування середньої школи, у якій ретельно оберігали мораль гімназійної молоді. Водночас таке клопотання свідчить про відсутність у Болеслава Маньковського бюрократичних підходів під час керування закладом, а також про його прихильне ставлення до своїх студентів і щиро турботу про їхню професійну реалізацію.

У навчальній програмі філософського факультету з часом з'явилися суттєві зміни, що стосувалися розширення психолого-педагогічної і

дидактичної підготовки майбутніх учителів. У 1916–1921 роках слухачі Педагогічного Семінарію проходили педагогічну практику у збільшеному обсязі – з двох або й трьох споріднених навчальних дисциплін. Зокрема, студенти п'ятого курсу Шимон Зубрицький і Максиміліан Брандлер проходили педагогічну практику з “групи класичних предметів” і “стислої філософії”, натомість їхній однокурсник Василь Поліщук – із латинської і руської (української) філології. Поширеним було поєднання давніх і сучасних мов. Наприклад, студент Тадеуш Зигмунт Анджейовський проходив учительську практику з класичної та германської філології. Також траплялася інтеграція в один дидактичний блок предметів фізико-математичного і природничого циклів. Це стосувалося, зокрема, студента Гіларія Левицького. Історико-етнографічні навчальні дисципліни могли поєднуватися з географією. Саме з цих предметів у VII львівській гімназії проходив практику студент Франц Ляхович [1, спр. 18, 592, арк. 18, 19, 20].

З архівних документів філософського факультету і Педагогічного Семінарію можна довідатися про етнічну приналежність слухачів закладу. Окрім поляків і українців, тут навчалися євреї, вірмени, а також німці, угорці, словаки і чехи. Отже, національний склад студентів Семінарію був своєрідним віддзеркаленням полікультурного ландшафту галицького суспільства.

Як зазначалося, особливу роль у Педагогічному Семінарію відігравав її незмінний керівник Болеслав Маньковський. Постать цього довголітнього організатора студентської педагогічної підготовки досі не привертала належної уваги дослідників історії шкільництва. Для сучасників він був не лише генератором ідей, інтелектуалом, що вмів запалювати серця, а й сумлінним реалізатором поставлених завдань. Дороговказом для керівника Педагогічного Семінарію слугували закладені в статуті цілі, збагачені власним баченням практичної педагогіки і шкільної дидактики. Водночас Болеслав Маньковський аж ніяк не був прихильником течій “нової школи” і “нового виховання”, ані ентузіастом революційних змін у царині шкільництва, реформ навчальних програм, дидактичних методів, психологічних підходів чи радикальної переоцінки співпраці педагога і учня. Належав він радше до прибічників традиційної педагогіки, який завдяки довголітній педагогічній діяльності зумів “відчути школу”. Хоч і визнавав за необхідне обмежене реформування шкільної системи, однак головні акценти ставив на піднесенні авторитету шкільного вчителя шляхом невпинного професійного поступу і самовдосконалення. З часом у наукових зацікавленнях Болеслава Маньковського поряд із герbartіанською педагогікою з'являлися й актуальні педевтологічні проблеми, що стосувалися

ідеалу вчителя і учня, тогочасних дидактичних методів, виховної ролі школи чи громадянського виховання [1, спр. 592, арк. 4, 6, 28, 33].

Болеслав Маньковський дуже приязно, з педагогічним тактом і доброзичливістю ставився до своїх студентів, намагався гасити популярний на початку ХХ століття культ знань і його домінування над людиною. Відповідально ставлячись до своїх обов'язків керівника Педагогічного Семінарію, він протягом кожного навчального року ретельно нотував свої рефлексії щодо здібностей, результатів навчання і академічних перспектив своїх слухачів. Про це наприкінці відповідного курсу Болеслав Маньковський складав розгорнуту характеристику. Такий документ містив, зокрема, особисті дані студента, а також інформацію щодо перебігу навчання і наукових здобутків. Тут можна знайти відомості про участь слухача закладу у навчальних заняттях, результативність складання ним колоквиумів та інших форм академічної звітності тощо. Наприкінці характеристики керівник виставляв оцінку і скріплював її власноручним підписом. Випускники Педагогічного Семінарію отримували посвідчення, де було зазначено назву закладу і напрямок ("формальна педагогіка"), дату видання документа, а також були печатка і підпис керівника.

Життєві сили педагога, переобтяжені турботами про розвиток Семінарію і Бібліотеки Львівського університету, поступово вичерпувалися. Болеслав Маньковський дедалі частіше хворів. Помер він раптово, влітку 1921 року, незадовго після отримання посади професора. Педагогічний Семінарію з відходом свого керівника і патрона не припинив діяльності, однак поступово згасав.

За таких обставин, турбуючись про розвиток академічної педагогіки у Львівському університеті, справами закладу зайнявся знаний філософ, психолог і педагог Казимир Твардовський [6, Арк. 8]. Новий керівник намагався вживати енергійних заходів для організаційної, наукової і дидактичної реконструкції закладу, однак їх виявилось недостатньо. Врешті Педагогічний Семінарію протягом 1921–1923 років припинив своє функціонування.

Такий розвиток подій спричинив незадоволення і рішучий протест у середовищі академічної молоді. Зокрема, 7 травня 1923 р. відбулося віче студентів філософського факультету, на якому було ухвалено резолюцію щодо педагогічних студій у Львівському університеті [1, спр. 849, арк. 9]. У документі було констатовано той факт, що після смерті Болеслава Маньковського єдина у Львові структурна одиниця, на базі якої відбувалася практична учительська підготовка студентів, припинила своє існування. Випускники філософського факультету після завершення свого навчання у

Львівському університеті “залишаються повними дилетантами у питаннях дидактики і педагогіки” і приступають до відповідальної учительської праці в середніх школах “не розрізняючи проблематики свого предмету від дидактичної”. Автори резолюції називають такий стан справ “шкодою для суспільства і молоді, яка стає жертвою навчальних експериментів” [1, спр. 849, арк. 9].

Справа педагогічної освіти ускладнювалася головню юридичними аспектами. Відповідно до обов'язкових вимог отримання диплома із правом викладання відповідної навчальної дисципліни у середній школі зобов'язувало кандидата на учительську посаду скласти іспит з педагогіки. Для отримання права на складення такого іспиту обов'язковим було закінчення університетських педагогічних студій. Отже, складалася ситуація, коли випускники Львівського університету були змушені для завершення свого навчання і здобуття повної педагогічної кваліфікації вирушати до Кракова, Варшави чи Познаня.

Наприкінці резолюції містилося звернення студентського віча до університетських властей із рішучою вимогою відновити академічні форми педагогічної підготовки у Львівському університеті [1, спр. 849, арк. 9]. Однак занепаду Педагогічного Семінарію не вдалося запобігти ані зусиллями Спільки студентів філософського факультету, ані ухваленням факультетською владою тимчасових рішень. Однією з вирішальних причин ліквідації автономної спеціалізованої структурної одиниці, якою був Педагогічний Семінарій, стало послаблення на початку 1920-х років львівського академічного педагогічного середовища. Казимир Твардовський, незважаючи на щире зацікавлення дидактикою, відчував себе насамперед психологом і філософом, а місце енергійного організатора учительської підготовки студентів тим часом залишалось вакантним.

Підсумуємо, що діяльність Педагогічного Семінарію стала логічним і довгоочікуваним кроком вперед на тривалому шляху становлення і розвитку педагогічної підготовки студентів Львівського університету. Столітній досвід викладання лекційних курсів на початку ХХ ст. збагатився практичною складовою. Студенти одержали можливість самотужки здобувати педагогічний досвід, спираючись на глибокі теоретичні знання.

Не прагнучи перебільшити внесок окремої особистості в розвитку шкільництва, відзначимо виняткове місце Болеслава Маньковського в історії педагогіки у Львівському університеті і його вирішальну роль у справі налагодження гармонійного функціонування Педагогічного Семінарію. Поряд з Науковою бібліотекою Львівського університету Семінарій став

метою щоденної діяльності Болеслава Маньковського. Реалізації цієї мети він і присвятив своє життя.

Отже, Педагогічний Семінарий посів особливе місце в історії розвитку львівської вищої педагогічної освіти. Вперше студенти Львівського університету одержали змогу проходити учительську практику в середніх навчальних закладах міста. Учительська підготовка у вищій школі змогла піднятися на новий щабель, однак брак педагогічних кадрів і організаторських зусиль не дали змоги у 1920-х роках розвинути цей поступ. Подальше дослідження проблематики функціонування Педагогічного Семінарію у 1907–1921 роках дасть змогу запозичити цінний позитивний досвід практичної учительської підготовки для використання у сучасних умовах.

-
1. Державний архів Львівської області. Ф. 26. Оп. 7. Спр. 18, 532, 575, 591, 592, 835, 849, 1154.

TEACHING SEMINARY AS A RESEARCH AND DIDACTIC UNIT OF L'VIV UNIVERSITY (1907-1921)

Teodor Leshchak

*Ivan Franko National University of L'viv
Doroshenko Str., 41, UA-79000 L'viv, Ukraine*

Teaching Seminary was established in 1907 as a separate unit of Philosophy Department of L'viv University. This institution was remarkable for its financial, research, organizational, and didactic autonomy. Boleslav Man'kovsky, an associate professor of the university, was a founder and stable leader of the Teaching Seminary till the last days of his life (1852-1921). The organization of students' teaching practice training at secondary schools in L'viv was the most important trend of this institution activity.

Key words: Teaching Seminary, L'viv University, pedeuthology, teacher preparation, students' teaching practice training .

Стаття надійшла до редколегії 26.06.2007
Прийнята до друку 24.10.2007